

TERMÍN: 02.12.2022

xx34121xx
Recenzia A
Marek Hlaváč
Marek.Hlavac@employment.gov.sk

*Prosím nezasahujte do tejto tabuľky*RECENZENT/KA (meno a priezvisko, pozícia, inštitúcia): **Marek Hlaváč**NÁZOV MATERIÁLU: **Mikrosimulačný model**TYP VÝSTUPU*[1]: **komentár**

(pri spoločných výstupoch uviesť aj typy individuálnych vkladov):

ANALYTICKÝ ÚTVAR, REZORT: **Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR - Inštitút vzdelávacej politiky**AUTORI/KY: **Mária Balberčáková**

SPOLUAUTORI/KY: - ; - ; - ; -

RECENZNÝ FORMÁT*[2]: **1****PRIPOMIENKY:**

P.č	Pripomienka sa vzťahuje k (strana, odsek):	Text pripomienky*[3]	Odôvodnenie pripomienky	Vysporiadanie sa s pripomienkou*[4]
1	Str. 1, nadpis	Odporúčam upraviť názov komentára. Jednou možnosťou by bolo navzájom vymeniť nadpis a podnadpis.	Nadpis by mal jasne naznačovať, čo je obsahom komentára. „Mikrosimulačný model“ ako nadpis nie je dostatočne informatívny.	Akceptovaná
2	Str. 1, poznámka pod čiarou č. 1	Poznámka hovorí o školách pre nadané deti, ale text komentára sa im nevenuje	Pri školách o nadané deti zrejme pôjde o relatívne nízky počet študentov. Je	Akceptovaná. Počet detí na školách pre nadané

		a nie sú samostatne vyčlenené ani v dátovej prílohe. Ak sú začlenené do širších kategórií, bolo by to vhodné v poznámke spomenúť.	otázne, či je na takejto malej vzorke vhodné robiť predikciu. Komentár neupresňuje, akým spôsobom tieto školy vstupujú do simulácie.	deti je od 2500 do 3000 ročne. Je to relatívne vyššie číslo. Doplnené do poznámky, že sú začlenené do širších kategórií. Keďže sú štandardne súčasťou špeciálneho prúdu, v dátovej prílohe ich neuvádzame v popise separátne (napr. ZŠ+ŠZŠ+NZŠ, ale iba ZŠ+ŠZŠ), pripočítané tam sú (súčet sedí).
3	Str. 2, Tabuľka č. 1 (ale aj viaceré zmienky v rôznych častiach textu)	Pri viacerých predpokladoch modelu sa zachováva podiel z posledného dostupného roku. Bolo by vhodné spomenúť, či tieto podiely boli v dostupných rokoch relatívne stabilné.	Výrazné fluktuácie, prípadne trendy, podielov by mohli znamenať, že predpoklad nie je vhodný; prípadne, vyžadovať si analýzu citlivosti. Oceňujem, že model flexibilne umožňuje zmenu tohto predpokladu.	Čiastočne akceptovaná. Hodnoty z posledného dostupného pozorovania sú využité predovšetkým pre jednoduchosť prístupu. V rámci pokračujúceho výskumu bude prebiehať analýza citlivosti, kde sa zameriame na zachytenie vývoja pre jednotlivé okresy a kategórie.
4	Str. 3, prvý celý odstavec, ako aj posledný	Komentár uvádza, že sa „z modelovej situácie sa zoberú percentuálne zmeny“, a tiež „v prvom roku simulácie (posledný	V prípade prvého roku (prípadne „modelovej situácie“) nie je jasné, či sú hodnoty simulované alebo získané	Akceptovaná

	nedokončený odstavec	pozorovaný rok)". Tu nie je jasné, či posledný pozorovaný rok je simulovaný alebo nie. Možno by bolo vhodné hovoriť napríklad o „poslednom dostupnom roku“ verzus „prvom simulovanom roku“.	z administratívnych dát. Moje porozumenie modelu naznačuje skôr pôvod z administratívnych dát.	
5	Str. 3, odsek 4	Podľa komentára „pri opätovnom náraste mobility do bratislavských okresov [...] môžeme predpokladať aj zvýšenie počtu žiakov materských škôl.“ Bolo by vhodné uviesť, aspoň orientačne, aká významná by táto zmena mohla byť.	Ak sa po skončení pandemických opatrení očakáva výrazný nárast mobility do Bratislavského kraja, rozdiel v počtoch žiakov materských škôl môže byť významný. Je tiež možné, že budú ovplyvnené aj ostatné druhy škôl.	Akceptovaná
6	Str. 6, Graf č. 5	Graf nie je kompletný a nezodpovedá svojmu nadpisu. Nadpis naznačuje, že graf má obsahovať dva časové rady (vývoj počtu žiakov a vývoj počtu absolventov). Vykreslený je však iba jeden časový rad.	Obsah grafu by mal zodpovedať jeho popisu.	Akceptovaná
7	Str. 6, Graf č. 6	Časové rady vykreslené v grafe nie sú formátované konzistentným spôsobom. MŠ a ZŠ sú vo forme stĺpcového grafu, zatiaľ čo SŠ je vo forme čiary. Navrhujem formy zosúladiť; odporúčam stĺpcové grafy.	Časové rady obsahovo predstavujú rovnaký koncept (vývoj počtu učiteľov) a nie je dôvod, aby ich vykreslenie na grafe malo odlišné formáty.	Akceptovaná

8	Str. 7, odsek 3 a poznámka pod čiarou č. 8	Model nezapočítava odchody zo školstva do inej neaktivity ako odchod do dôchodku. Komentár zanedbáva možnosť odchodu zo školstva do iného zamestnania (napríklad do súkromného sektora), napríklad kvôli lepšiemu platobnému ohodnoteniu. Ak je možné získať o tomto fenoméne nejaké informácie, bolo by vhodné spomenúť jeho možný vplyv na presnosť predikcii.	Odchod učiteľov zo školstva do iného zamestnania môže potenciálne výrazne ovplyvniť presnosť predikcii. Podľa mojich anekdotálnych informácií je odchod do iného zamestnania – z finančných dôvodov alebo z frustrácie z pomerov v školstve – relatívne bežným javom najmä u mladších učiteľov.	Čiastočne akceptovaná. Doplnená informácia o možnom vplyve na presnosť predikcii. Odchody a príchody do školstva budú predmetom ďalšej analýzy. Zatiaľ však chýba dlhší časový rad, aby sme vedeli identifikovať dlhodobé trendy.
9	Str. 7, odsek 4	Komentár tvrdí, bez akýchkoľvek dôkazov, že absolventi magisterských pedagogických smerov „majú najlepšie predpoklady prinášať do školstva kvalitu, nakoľko majú potrebnú kvalifikáciu“. Takéto tvrdenie by malo byť podložené výskumom a empirickými dôkazmi – najmä vzhľadom na fakt, že zahraničné skúsenosti nenaznačujú, že by vyššia formálna kvalifikácia zlepšovala kvalitu školstva.	Empirické štúdie zo zahraničia nenaznačujú, že učitelia s vyššou formálnou kvalifikáciou nevyhnutne zlepšujú kvalitu školstva. Výskum zo Spojených štátov amerických, napríklad, nenašiel žiadny kvalitatívny prínos magisterského titulu oproti bakalárskemu (ktorý je v USA bežným konečným vysokoškolským titulom). Zároveň americkí učitelia s titulom z matematiky alebo z vedeckých disciplín dosahujú lepšie výsledky ako učitelia s pedagogickou kvalifikáciou. Je zrejmé, že vzťah medzi kvalitou a formálnou kvalifikovanosťou učiteľa je komplexnejší, než tvrdí komentár.	Čiastočne akceptovaná. Nehovoríme, že sú najkvalitnejší, ale že majú najlepšie predpoklady. Doplnené upresnenie, že nie je jednoznačne preukázaný pozitívny súvis medzi kvalifikáciou a kvalitou.

10	Str. 8, Tabuľka č. 2	Číslo v riadku „Chýbajúci učitelia“ je opísané a vypočítané spôsobom, ktorý môže čitateľa pomýliť. Ak autor chce použiť v tomto riadku záporné číslo, popis by mal byť „Prebytoční učitelia“.	Popis riadku v tabuľke nezodpovedá znamienku uvedeného čísla.	Akceptovaná
----	----------------------	---	---	-------------

CELKOVÉ HODNOTENIE (recenzent/ka vyplní túto časť po vysporiadaní sa s pripomienkami analytickou jednotkou):

Komentár Márie Balberčákovej a Tomáša Miklošoviča „Prognóza počtu žiakov a učiteľov podľa okresov do roku 2030“ predstavuje nový mikrosimulačný model, ktorý prognózuje budúci dopyt po učiteľoch a ich ponuku v rôznych typoch škôl. Ide o potenciálne významný príspevok ku skvalitňovaniu informácií dostupných pre plánovanie budúcich verejných politík v rezorte školstva. Komentár tiež poukazuje na možné smery budúcich analytických výstupov, najmä pokiaľ ide o analýzy citlivosti a skúmanie odchodov zo školstva napr. do iných zamestnaní (nielen do dôchodku).

Autori zapracovali – či už úplne alebo čiastočne – všetky moje pripomienky. Výsledkom je kvalitnejší komentár, ku ktorému nemám ďalšie námety ani pripomienky. Odporúčam komentár publikovať.

[1] Výber medzi: 1. analýza (komplexný analytický materiál s návrhmi konkrétnych systémových opatrení); 2. komentár (rozsahovo menší analytický materiál venujúci sa konkrétnemu čiastkovému problému); 3. manuál (metodické usmernenie vyplývajúce z potreby zjednotenia procesov a postupov v konkrétnej oblasti).

[2] Formát 1 pre komentár/manuál (2 recenzenti bez povinného odborného workshopu); Formát 2 pre analýzu (3 recenzenti a povinný odborný workshop).

[3] Do tabuľky značiť pripomienky zásadného metodologického a obsahového charakteru (nie štylistické či gramatické opravy).

[4] Vyplní analytická jednotka: pripomienka bola akceptovaná / pripomienka nebola akceptovaná a zdôvodnenie / pripomienka bola čiastočne akceptovaná a zdôvodnenie.